

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Mari Tänav
Riigikogu
mari.tanav@riigikogu.ee

Teie 27.04.2026 nr

Meie 10.05.2026 nr 2.3-4/26/1744-2

Arvamuse avaldamine eelnõule (tuumaenergia ja -ohutuse seadus)

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks tuumaenergia ja -ohutuse seaduse eelnõu. Meil on esitatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

Eelnõu § 12 lg 1 näeb ette, et TTJA töötleb temale käesoleva seadusega pandud ülesannete täitmisel teavet, sealhulgas isikuandmeid, tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve infosüsteemis. Seletuskirjas on märgitud, et nimetatud säte sätestab TTJA õiguse töödelda eelnõukohase seaduse alusel kogutavat teavet, sealhulgas isikuandmeid, ning reguleerib nende andmete säilitamise põhimõtteid. Juhime tähelepanu, et § 12 ei ole iseseisvalt isikuandmete töötlemise õiguslikuks aluseks. Lisaks märgime, et IKÜM art 4 p 1 järgi on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, mis tähendab, et kui seaduse säte viitab üksnes isikuandmetele, täpsustamata konkreetseid kategooriaid, siis ei anna see ülevaadet sellest, milliseid isikuandmeid TTJA oma kohustuste täitmiseks töödelda võib.¹

Samuti märgime, et TTJA infosüsteemi põhimäärus ei näe ette tuumaenergia ja -ohutuse seaduse alusel kogutavate andmete töötlemist. Andmekogusse kantavate andmete ammendav loetelu on sätestatud põhimääruse §-s 4. Lisaks ei näe põhimääruse aluseks olev volitusnorm ([seadme ohutuse seaduse](#) § 12 lg 2) ette eelnõu §-s 12 viidatud isikuandmete töötlemist TTJA andmekogus. Soovitame täiendada TTJA andmekogu loomist reguleerivat volitusnormi, täpsustades andmekogu eesmärgi ning selles töödeldavate andmete (sh isikuandmete) kategooriaid. Lisaks vajab vastavat täiendamist ka andmekogu põhimäärus, mis hetkel ei näe ette eelnõus käsitletud ülesannete täitmiseks vajalike andmete töötlemist ega nende andmete andmekogus säilitamist.

Eelnõu § 12 lg 2 ja lg 3 reguleerivad isikuandmete säilitamist. Isikuandmete maksimaalne säilitustähtaeg peab olema sätestatud seaduse tasandil ning seletuskirjas olema lisatud põhjendused selle pikkuse kohta (miks ei piisa lühendmast tähtajast). Seaduse pinnal peab olema võimalik aru saada, milliseid andmeid kui kaua säilitatakse. Paraku eelnõu tekst ei võimalda sellest üheselt aru saada. Kuigi eelnõu § 12 lg 2 sätestab maksimaalse tähtaja 75 aastat, siis andmete tegelik säilitamise raamistik on sõnastatud liiga üldiselt ja tingimuslikult. Sätet (lg 3) lugedes jääb seega selgusetuks, milliseid andmeid, millisel kujul ja kui kaua säilitatakse ning kes määrab konkreetsete andmete säilitamise tingimused ja tähtajad. Sellise üldise sätte tulemusel võib toimuda liiasusega andmete töötlemine. Kõiki andmeid ei pea tõenäoliselt säilitama 75 aastat (seda toetab ka eelnõu ise, rõhutades andmete säilitamise seost vajadusega). Seaduses peaks olema selgem eristus, millised kategooriad tuleb varem kustutada ning kes seda otsustab.

Eelnõu lg 4 sätestab andmete kustutamise või anonüümseks muutmise kohustuse juhul, kui andmete säilitamise eesmärk on ära langenud või kui andmete säilitamine ei ole enam vajalik

¹ Vt täpsemalt Justiits- ja Digiministeeriumi [juhist](#) isikuandmete ja avaliku teabe töötlemise ning andmekogude reguleerimise kohta eelnõudes

lõigetes 2 ja 3 nimetatud eesmärkide saavutamiseks. Seletuskirjas täpsustatakse, et säte tagab isikuandmete töötlemise vastavuse IKÜM-s sätestatud põhimõtetele, eelkõige säilitamise piirangu ja andmete minimaalsuse põhimõtetele. Juhime tähelepanu, et seadus peab selgelt määrama, mis juhtub isikuandmetega juhul, kui säilitamise tähtaeg saabub. Hetkel ei ole võimalik aru saada, kas andmed kustutatakse või anonüümitakse. Anonüümsete andmete osas peame vajalikuks juhtida tähelepanu, et isikuandmed on anonüümsed üksnes sellisel juhul, kui andmekogus olevaid andmeid ei saa konkreetse isikuga või tema tegevustega siduda, grupeerida või isikutepõhiselt eristada ehk isikustatud kujule tagasi viia või näiteks tuvastada koos muude andmetega nende pealt mõnda muud konfidentsiaalset teavet (vt ka IKÜM pp 26). Palume eelnõu täpsustada, sh seletuskirjas selgitada, mida täpsemalt tähendab andmete anonüümseks muutmine ning mis eesmärgil ja kui kaua on vaja andmekogu vastutaval töötlejal anonüümseid andmeid andmekogus hoida.

Eelnõu § 31 lg 2 sätestab tuumaohutusloa menetluses töödeldavate isikuandmete koosseisu ammendava loeteluna, piirdudes taotleja esindajate üldandmete ning juhatuse pädevuse ja kvalifikatsiooniga. Juhime tähelepanu, et eelnõu § 33 lg 1 ja 2 sätestavad aga märksa laiemad alused loa andmisest keeldumiseks, mis eeldavad ka aktsionäride, nõukogu liikmete ning tegelike kasusaajate isikuandmete, sealhulgas karistusandmete ning tausta ja seoste (§ 33 lg 1 p-d 3, 6, lg 2 p 1) töötlemist. Seega on lubatud isikuandmete töötlemise ulatus (§ 31) tunduvalt kitsam kui kontrollikohustus (§ 33), mis on vajalik loa andmisest keeldumise aluste tuvastamiseks. Seletuskirjas on märgitud, et hindamisel tuginetakse pädevate julgeolekuasutuste teabele ja hinnangule ning arvamuse küsimine toimub käesoleva seaduse §-s 17 sätestatud korras. Märgime, et viide koostöösätetele ei lahenda probleemi tuumaohutusloa menetluses lubatud isikuandmete töötlemise piiranguga. Soovitame täiendada eelnõu normidega, mis võimaldavad eelnimetatud tingimustele vastavust kontrollida, nt sarnaselt eelnõu § 22 lg 3 p-ga 3, mis annab aluse menetluse raames töödelda taustakontrolli tulemust ja hinnangut.

Eelnõu § 88 lõikes 4 sätestatakse, et taustakontrolli tegemisel võib Kaitsepolitseiamet kohaldada julgeolekuasutuste seaduses (JAS) sätestatud isikuandmete töötlemise regulatsiooni, arvestades 11. peatüki 2. jaos sätestatud erisusi. Sõna „võib“ kasutamine loob olukorra, kus ametkonnale antakse põhjendamatu kaalutusõigus valida kahe erineva õigusrežiimi vahel, ilma et oleks selge, millistest kriteeriumidest lähtudes valik tehakse. Meie hinnangul oleks regulatsioon selgem, kui see sätestaks, et Kaitsepolitseiamet kohaldab JAS isikuandmete töötlemise regulatsiooni, arvestades 11. peatüki 2. jaos sätestatud erisusi.

Juhime tähelepanu vastuolule eelnõu § 88 lõigete 2 ja 5 vahel. Kui lõige 2 määrab ammendavalt isikute ringi, kellele taustakontrolli tegemine on kohustuslik, siis lõige 5 annab Kaitsepolitseiametile õiguse otsustada, kas ja millises mahus seaduses nimetatud isikuid tegelikult kontrollitakse. Selline dubleeriv regulatsioon on vastuolus õigusselguse põhimõttega. Isikuandmete töötlemine on intensiivne põhiõiguste riive, mis peab olema andmesubjektile ettenähtav. Kui seadusandja on leidnud, et teatud kategooria isikud (§ 88 lg 2) kujutavad tuumajulgeolekule ohtu, peab kontrolli kord olema ühetaoline. Praegune sõnastus (§ 88 lg 5) võimaldab ebavõrdset kohtlemist ja jätab isikud teadmatusse nende andmete töötlemise tegeliku ulatuse osas. Meie hinnangul on lg-s 5 ettenähtud otsustusõigus ebamäärane ning üleliigne, piisab üldreegli erisustest, mis on sätestatud sama paragrahvi lg-s 6.

Eelnõu § 91 lg 1 p 3 on vastuolus isikuandmete töötlemise minimaalsuse põhimõttega. Säte võimaldab koguda piiramatult kõiki karistusandmeid ja teavet käimasolevate menetluste kohta, sõltumata süüteo laadist või selle seosest tuumaohutusega. Seletuskirjas on täpsustatud ainult, et karistus- ja menetlusandmed on vajalikud isiku usaldusväärsuse hindamiseks. Kuigi eelnõu § 95 lg 3 ja 4 proovivad justkui seda piirangut kehtestada, öeldes, et andmeid töödeldakse vältimatult vajalikus ulatuses, siiski § 91 (andmete esitamise kohustus) on sellest hoolimata sõnastatud piiramatult. Karistusandmete koosseis peab olema seaduses selgelt piiritletud, piirdudes vaid nende süüteo liikidega (nt riigivastased süüteod, terrorikuriteod, korruptsioon, relva- ja

lõhkematerjalialased süüteod), mis on objektiivselt seotud isiku usaldusväärsusega tuumakäitises töötamiseks. Samuti peab täpsustama, kas töödeldakse ka aegunud karistusandmeid.

Eelnõu § 95 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud liiga üldistavalt, eirates isikuandmete töötlemise ettenähtavuse ja läbipaistvuse põhimõtteid. Terminid nagu „vältimatult vajalik“, „muud majanduslikud seosed“ ja „välismõju“ on sisustamata õigusmõisted, mis annavad kontrollivale asutusele piiramatut õigust isiku eraellu sekkumiseks. Antud juhul puudub inimesel võimalus aru saada, millised on viidatud punktide alusel töödeldavate isikuandmete piirid, sh millised andmed millisest allikast soovitakse saada. Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) valguses peab riive intensiivsus olema proportsioonis taotletava eesmärgiga ning piiritlemata andmekogumine „majanduslike seoste“ kontrollimiseks ei vasta sellele nõudele. Meie hinnangul peab täpsustama töödeldavate andmete loetelu (nt viidates konkreetsetele varaliste kohustuste liikidele) ja sätestada ammendav loetelu allikatest või meetoditest (nt endise tööandjaga suhtlemine vms), mida taustakontrolli käigus on lubatud kasutada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Irina Meldjuk
Irina.Meldjuk@aki.ee
627 4108